УНИВЕРСИТЕТ
по Архитектура, Строителство и Геодезия
1046 София, бул. „Хр.Смирненски" № 1
Регистрационен индекс и дата
335/29.07.2025

СТАНОВИЩЕ

Върху дисертационен труд, представен за защита за получаване на образователната и научна степен „доктор" по професионално направление: 5.7. Архитектура, строителство и геодезия" и научна специалност - Земеустройство и опазване на земеделските земи (вкл. Управление на имоти).

Автор на дисертационния труд: инж. Любомир Людмилов Стоянов, докторант към катедра „Устойчиво земеползване и управление на имоти", Геодезическият факултет - "Университет по архитектура, строителство и геодезия" гр. София.

Тема на дисертационния труд: „Почвено-климатична оценка при изграждане на лозя за бели трапезни вина", Научен ръководител: проф. д-р инж. Маргарита Мондешка-Недялкова.

Член на научното жури: проф. д-р Бисер Емилов Христов, Лесотехническия университет, Факултет горско стопанство, област на висшето образование 6. Аграни науки, професионално направление 6.1 Растениевъдство, научна специалност: „Почвознание".

Актуалност на проблема

Дисертационният труд на инж. Любомир Людмилов Стоянов е посветен на актуален научен проблем пряко свързан със съвременните изисквания към лозаро-винарския сектор в България и усилията за утвърждаване на страната като производител на висококачествени бели вина. В контекста на глобалната конкуренция, както и на динамично променящите се климатични условия, все по-остро се откроява необходимостта от научно обоснован подход при избора на територии за създаване на лозови насаждения. Качеството на гроздето – а оттам и на виното – зависи в значителна степен от почвено-климатичните условия на съответното месторастение.

Цел и задачи на дисертационният труд

Като цел на разработката е, посочен многостепенен модел при който да се даде обективна оценка на почвено-климатичните условия на конкретни райони за създаването на високопродуктивни лозя за висококачествени бели трапезни вина, базирайки се на биологичните особености и изисквания на съответните сортове лози.

Литературна справка

В литературната справка са представени досегашни изследвания и е разделена на 5 части от общо 57 страници, като се набляга на показатели, формиращи оценката на почвените условия. В дисертационният труд е разгледано влиянието на тези основни почвени показатели, предопределящи характера и свойствата на почвата, съгласно изискванията на различните сортове лозя. Показателите формиращи оценката на почвените условия са: мощност на почвения профил; механичен състав; обща порьозност; съдържание на хумус; съдържание на общи карбонати; почвена реакция; ниво на подпочвените води. Показателите, формиращи оценката на климатичните условия са: температура на въздуха; температурна сума; годишна сума на валежите; количество на валежите през септември и октомври. Посочено е, какво е влиянието на геоморфоложките условия надморска височина и изложението.

Всички тези показатели са добре описани и цитирани, и за тази цел са използвани различни литературни източници, като общия брой за цялата дисертация е 118. От цитираните източници, 83 са на латиница а 35 на кирилица, което показва добро познание на изследванията в международен аспект.

Обекти и методи на изследване.

Обект на изследване са територите на общините Карлово, Русе, Каварна и Варна, характерни са с това, че в тях традиционно се отглеждат лозя за бели вина. Методът на изследване включва прилагането на степенен модел за оценка на въздействие или процес, който се използва в сферата на опазването на околната среда, адаптиран и доразвит като модел за почвено-климатична оценка на месторастения за овощни култури. За целите на дисертацията е използвана разновидност на последния модел, основана на биологичните изисквания на лозата и доразработена от автора на настоящия дисертационнен труд.

Обсъждане и представяне на резултатите.

Резултатите са представени в 46 таблици и 22 фигури и тематични карти. Любомир Стоянов демонстрира модел в дисертационния труд който се основава на параметрична оценка на най-важните показатели на почвените и климатичните условия, определяща пригодността на територията за отглеждането на лозя за бели вина. Според автора моделът се състои се от четири етапа и има за цел да отрази и оцени взаимодействието на основните фактори, изразяващи *тероара*. Също така автора определя най-важните почвени и климатични показатели, оказващи влияние върху оптималното развитие на лозовото растение, като са подбрани седем показателя, които играят най-важно значение за оценка на почвените условия, както и четири показателя, най-съществени за оценката на климатичните условия, отчитайки и сортовите различия. Същевременно това са показатели, за които е възможно да се намерят данни с достатъчна статистическа достоверност и точност, съответстващи на целта на приложение на модела.

В представен е списък с над 90 бели винени сорта в различните категории. Като препоръчани, т.е. такива с най-добра пригодност за съответните лозаро-винарски райони. Най-големи площи с бели винени сортове се отглеждат в Югоизточен, Южен централен и Североизточен район, като превес над червените те имат в Североизточен, Северен централен и Югоизточен.Забелязва се пълно покритие на определените, съгласно районирането сортове и отглежданите бели винени сортове.

Направена е оценка на почвено-климатичните условия във връзка с изграждането на лозя за бели трапезни вина в общините Карлово, Русе, Варна И Каварна.

Изводи и приноси:

Като резултат е направено обширно заключение за създаване на оценъчна система на база биологичните изисквания на лозата и нейното прилагане върху четири характерни лозарски района в България.

Дадени са насоки за бъдещи изследвания, които ще спомогнат за усъвършенстване на методологията и обогатяване на научната база, отразяваща взаимодействието между лозата и околната среда.

Актуалността, както и теоретичната и приложна стойност на разработката са несъмнени, получени са важни за науката и практика заключения. Приносите са стегнати оригинални и точно формулирани с научно-приложен характер.

Автореферат и публикации по темата на дисертацията

Представения Автореферат е с обем 72 страници и е изготвен съгласно изискванията, като конкретно отразява поставените цел и задачи, проведените анализи и оценка, заключение и приноси. Във връзка с дисертационния труд, инж. Любомир Людмилов Стоянов е представил 3 публикации в годишника на УАСГ. В едната публикация е първи автор, а във втората е самостоятелна. Представено е и участие в научноизследователски проект.

Критични бележки, въпроси и препоръки:

Дисертационния труд има много празни редове между различните абзаци. Във въведението липсват съответните цитирания. Има цитати в текста, които не са дадени в литературата, като например Петров и др. 1988 , WRBSR 2006, WRBSR 2014 и т.н. Има повторения в литературния преглед. На някой места е посочено (фиг. …) или (табл…). Има правописни и технически грешки. Не ми е известна такава класификация - червените почви (Chromosols (WRBSR, 2014, на стр. 31.) Литературния преглед е доста дълъг (57 страници), спрямо обема на дисертацията. Имената на почвите винаги се пишат с главна буква.

На страница 116, Рендзини цитат „Съдържанието на хумус е сравнително високо – около 3-4% (в по-маломощните 2-2,5%); При някои разновидности и съдържанието на активните карбонати е много високо – до 25-43%“. А на страница 122 цитат: „В същото време, почви като рендзините, въпреки че имат по-добра текстура, страдат от ниско съдържание на карбонати и хумус“.

Обективно щеше да е, да се направи реално сравнение между използваната на национално ниво методика на Петров и др. от 1988 и предложения нов модел за оценка, за да се демонстрират предимствата на предложения модел.

Въпреки направените критични бележки и препоръки, те в никакъв случай не омаловажават дисертационния труд на докторанта. Те би следвало да се разглеждат по-скоро като препоръчителни, основно към бъдещата му научноизследователска работа.

Заключение

В хода на изпълнението на експерименталната работа по дисертацията може да се заключи че, инж. Любомир Людмилов Стоянов е придобил компетентност по отношение знания и умения за прилагане на комплексен методологичен подход за създаване на оценъчна система на база биологичните изисквания на лозата.

Представеният дисертационен труд е едно доказателство за добре проведени изследвания и анализи, което показва висока професионална и научноизследователска култура на докторанта. Считам, че по актуалност, качество на анализите и постигнати научни приноси на дисертационният труд, напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ за придобиване на образователна и научна степен „Доктор“.

Въз основа на направеното становище давам ПОЛОЖИТЕЛНА оценка на разработения дисертационен труд и считам за основателно, да предложа инж. Любомир Людмилов Стоянов, да придобие образователната и научна степен „ДОКТОР“ по професионално направление 5.7. Архитектура, строителство и геодезия“ и научна специалност - Земеустройство и опазване на земеделските земи (вкл. Управление на имоти).

28.07.2025 г.

Изготвил становището: .....

/проф. д-р Бисер Христов/